Suomen Pysyvä Edustusto Bryssel EUE NEUVOSTORAPORTTI EUE2016-00638

EUE Turkia Riikka-Maria(UM), Kiviniemi Antero(UM) 08.03.2016

Asia
EU; Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys, ja kuluttaja-asioiden neuvosto 7.3.2016

Kokous
Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asiat -neuvosto 07.03.2016

Työ- ja sosiaaliministereiden neuvoston kokouksessa keskusteltiin valtuuskuntien kokemuksista maakohtaisten suositusten toimeenpanossa eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa. Keskustelussa korostettiin erityisesti laajaa omistajuutta ja oleellisten sidosryhmien mukana oloa prosessissa. Neuvosto myös hyväksyi päätelmät vuotuisesta kasvuselvityksestä ja ehdotuksen yhteiseksi työllisyysraportiksi. Lisäksi neuvosto vahvisti vuoden 2016 työllisyyspoliittiset suuntaviivat, jotka pysyivät samoina kuin edellisenä vuonna.

Toinen lähes täysi keskustelukierros käytiin komission valmistelemasta osaamisagendasta. Keskustelun oli tarkoitus jo ennalta antaa komissiolle näkemyksiä paketin sisällöstä. Keskustelussa korostettiin erityisesti koulutuksen työelämälähtöisyyttä ja osaamisen jatkuvan päivittämisen tarvetta.

Neuvosto kuuli myös tilannekatsauksen työmarkkinajärjestöjen kanssa käytävän vuoropuhelun edistämisestä, nuorisotakuun toteutuksesta sekä komission aikeista työvoiman liikkuvuutta edistävän lainsäädäntöpaketin kanssa. Ensimmäinen poliittinen keskustelu lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin tarkistamisesta on tarkoitus käydä huhtikuussa TSTK:n epävirallisessa kokouksessa.

Neuvosto ei kyennyt saavuttamaan yksimielisyyttä sukupuolten tasa-arvoa ja seksuaalivähemmistöjen tasa-arvoa koskevista paketoiduista päätelmäluonnoksista. Yksi jäsenvaltio vastusti jälkimmäisiä. Asiaan palataan TSTK-neuvoston kokouksessa 16.6.

Kokouksen puheenjohtajan toimi Alankomaiden varapääministeri, sosiaali- ja työministeri Lodewijk Asscher.

1. Esityslistaehdotus hyväksyttiin.

<u>Muut kuin lainsäädäntöasiat</u>

2. A-kohtien luettelo hyväksyttiin.

Lainsäädäntökäsittelyt

3. A-kohtien luettelo hyväksyttiin.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

4. Eurooppalainen ohjausjakso 2016: Selvitys Eurooppa-neuvostolle (17. ja 18. maaliskuuta 2016)
   – Periaatekeskustelu
   a) Maakohtaisten suositusten täytäntöönpano (Työllisyyskomitean selvitys työmarkkinoiden segmentoitumisesta ja sopimusjärjestelyistä)
   b) Maaraportit 2016
   c) Työllisyys- ja sosiaalipolitiikan painopisteet: poliittinen ohjaus vuonna 2016
      i) Ehdotus neuvoston päätelmiksi vuotuisesta kasvuselvityksestä ja yhteisestä työllisyysraportista 2016: työllisyys- ja sosiaalipolitiikan poliittinen ohjaus
      ii) Ehdotus yhteiseksi työllisyysraportiksi

   Päätelmät vuotuisesta kasvuselvityksestä ja yhteisestä työllisyysraportista 2016 hyväksyttiin samoin kuin ehdotus yhteiseksi työllisyysraportiksi.

   Keskustelussa komissaari Dombrovskis korosti, että prosessin tavoitteena on ylöspäin suuntautuva lähentyminen. Maaraportit osoittavat edistystä useimmissa maissa, vaikka haasteita vielä riittääkin. Suositukset alkavat kuitenkin tuottamaan tuloksia, vaikka toteutus eteneekin eri tahtiin eri maissa. Sidosryhmien osallistuminen ja omistajuuden tunne on tarpeen toimeenpanossa. EU:n sosiaalinen pilari on prosessin seuraava askel.

   Komissaari Thyssen totesi, että työmarkkinoiden eriytyminen on yksi tärkeimmistä haasteista tällä hetkellä. Nuorisotakuun toimeenpanossa ja köyhyyden torjunnassa on edistytty. Komissaari huomautti, että työehtojen eriarvoisuutta ilmenee ja huomiota pitäisi kiinnittää mm. uusiin työn muotoihin. Lisäksi tarvitaan toimenpiteitä siirtymien kehittämiseksi työelämässä ja työurilla etenemiseen; tarvitaan mm. joustavia vaihtoehtoja uudelleen kouluttautumiseen.

   Työllisyyskomitean (EMCO) puheenjohtaja Bevers kertoi, että komitean suorittamassa seurannassa on segmentoitumiseen liittyvissä suosituksissa nähty merkittävää edistymistä. Sosiaalisen suojelun komitean (SPC) puheenjohtaja Dominique puolestaan totesi, että sosiaaliturvajärjestelmien uudistamisen suhteen on saavutettu yhteinen näkemys. On tärkeää jatkaa uudistuksia turvan riittävän kattavuuden saavuttamiseksi.

   Keskustelussa useimmat valtuuskunnat kertoivat omista esimerkeistään suositusten toimeenpanossa. Tärkeäksi tekijäksi toteutuksessa nostettiin sidosryhmien ja erityisesti työmarkkinajärjestöjen kuulemista tai toimeenpanoon osallistumista. Uudistusten läpiviemiseksi tarvitaan riittävä omistajuus. Myös Suomi katsoi laajan yhteisymmärryksen olevan edellytys onnistuneelle suositusten toimeenpanolle. Suomi korosti monen muun valtuuskunnan tavoin, että tärkeille rakenteellisille uudistuksille on annettavaa riittävästi aikaa ja valmistelussa on selvitettävä uudistusten vaikutuksia. Keskustelussa todettiin, että uudistukset työmarkkinoilla antavat harvoin välittömiä vaikutuksia.

   Monet valtuuskunnat painottivat, että suositusten on perustuttava tietojen hyvään analysointiin. Ne eivät saa olla liian yksityiskohtaisia tai määräämiä. Suositusten toimeenpanoon pitää antaa

riittävää joustavuutta, jotta kansalliset erityispiirteet ja päätöksentekomenettelyt voidaan ottaa huomioon. Sisällöllisesti korostettiin osallistavia toimenpiteitä ja erityishuomiota erityisryhmille mm. nuoriin ja ikääntyviin. Pakolaisten ja maahanmuuttajien integroiminen nostettiin myös esille uudesta haasteesta, josta selviytymiseen tarvitaan laajaa eri toimijoiden osallistumista.

Komissaari Dombrovskis veti keskustelusta johtopäätöksen, että halutaan pitää näkyvä painotus ohjausjaksossa työllisyys- ja sosiaalikysymyksillä. Komissaari Thyssen totesi, että tarvitaan kattava suunnitelma, jossa tämän alan asiat esillä. Ohjausjaksosta on tehtävä niin näkyvä kuin mahdollista. Komissaarit ovat suunnitelleet tekevänsä kevään aikana vierailuja jäsenmaissa keskustellakseen maaraporteista.

5. Ehdotus neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista
6152/16 SOC 67 EMPL 42 ECOFIN 106 EDUC 29
– Yleisnäkemys

Neuvoston päätös työllisyyspolitiikan suuntaviivoista vuodelle hyväksyttiin. Päätöksen mukaan suuntaviivat pysyvät samoina kuin vuonna 2015 annetussa päätöksessä. UK:n parlamentaarinen varauma kirjattiin ylös.

6. Sosiaalisen vuoropuhelun elvyttäminen
a) Tilannekatsaus
b) Työmarkkinajärjestöjen käytävä huippukokous

Puheenjohtaja kertoi, että työmarkkinajärjestöjen kanssa käytävän vuoropuhelun edistäminen sai uutta vauhtia edellisenä vuonna komission järjestämän korkean tasoin konferenssin jälkeen. Työmarkkinajärjestöt ovat hieman paremmin päässeet mukaan keskusteluihin tärkeistä EU-aiheista. Järjestöt ovat myös osoittaneet sitoutuneisuutta keskusteluihin. Vuoropuhelun edistäminen on komission agendalla tärkeässä asemassa.

Komissaari Dombrovskis kertoi, että temaattiset ryhmät ovat keskustelleet vuoropuhelun kehittämisestä ja mm. järjestöjen toimintavalmiuksien kehittäminen on ollut yksi esille noussut tärkeä teema. EU-tason keskusjärjestöt ovat antaneet yhteisen julistuksen vuoropuhelun edelleen kehittämiseksi, mistä keskustellaan muiden asioiden ohella 16.3. pidettävässä kolmikanta-kokouksessa. Komissaari totesi myös, että EU:n sosiaalisesta pilarista järjestettävässä konsultaatiossa työmarkkinajärjestöillä on tärkeä rooli.

7. Uusi osaamisen ohjelma Euroopalle
– Periaatekeskustelu

Komissaari Thyssen pohjusti keskustelua kertomalla aiheen taustatiedoista. EU:ssa on tällä hetkellä vahva osaaminen ja työpaikkojen kohtaamisen haaste. Komissaari Navracsics kehotti pohtimaan, minkälaista tulevaisuutta halutaan nuorille. Nuoret tarvitsevat elämäntaitoja työmarkkinoiden edellyttämän osaamisen lisäksi. Perusosaamisen tasoa pitää EU:ssa nostaa ja parantaa eurooppalaisten innovatiivisuutta, yrittäjyyttä, itseluottamusta ja kestävyyttä. Yrittäjyysosaamista pitää antaa jo koulussa.

Keskustelussa korostettiin vahvasti tarvetta saada osaamisen kehittäminen osaksi ihmisen elämänkaarta kaikille, myös erityisryhmille. Teknologian nopea kehitys, digitalisaatio ja automatisaatio tuovat haasteita osaamisen päivittämiselle. Työntekijöille pitäisi antaa mahdollisuus sopeutua työmarkkinoiden uusiin vaatimuksiin. Digitaaliset taidot nousivat esille

monissa puheenvuoroissa. Myös transversaalit taidot, sosio-emotionaaliset taidot ja oppimaan oppiminen nostettiin esille tärkeinä osaamisaloina. Yrittäjyyteen tarvittavat taidot koettiin myös tärkeinä tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksien näkökulmasta. FI korosti työelämälähtöistä oppimista ja työelämäyhteyksiä yleensäkin, jotta siirtymät koulutuksesta työelämään olisivat helpompia.

FI korosti myös tarvetta paremmalle yhteistyölle osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa. FI ja muutama muu valtuuskunta nostivat esille ohjauspalveluiden merkityksen työllistymistä edistävän osaamisen hankinnassa. Jotkut valtuuskunnat peräsivät tukea työnantajille, jotta ne voivat antaa mahdollisuuksia työntekijöille. Muutamassa puheenvuorossa mainittiin myös arvojen ja oppimisen yhteys.

Komissaarit pitivät käytyä keskustelua hedelmällisenä. Komissaari Navrascics korosti vielä, että tulevaisuuden osaamisvaatimukset edellyttävät laadukasta koulutusta tänään. Lisäksi pitää hyväksyä joustavamman koulutuksen muodot ja mahdollisuutta oppia koulujen ulkopuolella. Komissaari Thyssen korosti, annettavan agendan pitää olla rikas. Aihe sopii myös sosiaalisen pilarin keskusteluun.

Puheenjohtaja totesi lopuksi, että keskustelusta tehdään yhteenveto ja yhdessä koulutus-ministereiden neuvoston puheenjohtajan kanssa toimitetaan keskusteluista saadut viestit komissioon.

8. Investoiminen nuorisotyöllisyyteen: nuorisotakuun täytäntöönpano

Neuvosto hyväksyi nuorisotakuuseen liittyviä tulevia toimia koskevien työllisyyskomitean keskeiset viestit.

Työllisyyskomiteassa on järjestetty kolme vuotuista tarkastelua nuorisotakuun toteutuksesta. Seurannasta tehty raportti on toimitettu TSTK-ministereille tiedoksi. Takuu toimii suurimmassa osassa tapauksista. Nuorisotyöttömyys on kuitenkin edelleen korkealla tasolla, joten edelleen on tarpeen investoida niin kansallisesti kuin EU:n tasolla. Komissio pohtii tehtyjen raporttien pohjalta seuraavia vaiheita.

9. Työvoiman liikkuvuutta koskeva paketti

Komissaari Thyssen kertoi komission suunnitelmista, joiden mukaan työvoiman liikkuvuutta koskeva paketti jaetaan kahteen osaan siten, että ensin annetaan lähettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin kohdennettu tarkistus ja UK:n kansanäänestyksen jälkeen sosiaaliturvan koordinaatiota koskevan säädöksen uudistaminen.

Komissaari totesi, että vapaa liikkuvuus ja palvelujen tarjonta ovat kaksi neljästä EU:n perusvapauksista. Liikkuvuuden tukemiseksi EU:ssa on käytössä neljä lainsäädännöllistä välinettä: työnvälityspalvelujen verkostoa (EURES) koskeva asetus, pimeän työn vastaista yhteistyöfoorumin perustamispäätös, lähetettyjä työntekijöitä koskeva direktiivi (vuodelta 1996) ja lähetettyjen työntekijöiden direktiivin toimeenpanodirektiivi (vuodelta 2014). Työmarkkinat toimivat tasapuolisesti ja reilusti vain, jos lainsäädäntö toimii. Työmarkkinat ja yhteiskunta on kehittynyt, joten sääntöjä on päivitettävä ja vahvistettava. EU:ssa on potentiaalia suuremmalle liikkuvuudelle, jota pitää edistää antamalla tasaveroiset mahdollisuudet palvelujen tarjoajille ja riittävä suojelu työntekijöille. Sama palkka samasta työstä samassa paikassa on ehdotuksen ydinkysymys.

Puheenjohtaja antoi valtuuskunnille mahdollisuuden vain tehdä tarkentavia kysymyksiä, koska liikkuvuus ei ollut asialistalla keskusteluaiheena. Poliittinen debatti on tarkoitus käydä huhtikuussa TSTK-neuvoston epävirallisessa kokouksessa. Kysymykset kuitenkin osoittivat erityisesti itäeurooppalaisten maiden huolen direktiivin ajoituksesta ja vaikutuksista ao. maiden kilpailukykyyn. Monelta taholta tuli huoli työmarkkinajärjestöjen roolin kunnioittaminen.

Komissaari Thyssen totesi muistavansa vaikeat keskustelut toimeenpanodirektiiviä neuvoteltaessa. Neuvotteluissa päästiin kuitenkin sopuun, mikä on nytkin mahdollista. Komissio on tietoinen monista vastakkaisista kannoista. Sisämarkkinoilla on kuitenkin oltava sääntelyä, jotta taattaisiin sen toimiminen hyvin tulevaisuudessakin.

10. Tasa-arvo

a) Ehdotus neuvoston päätelmiksi: Vastaus komission strategiseen toimintaohjelmaan sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi

b) Ehdotus neuvoston päätelmiksi: Vastaus komission luetteloon toimista LHBTI-henkilöiden tasa-arvon edistämiseksi

Neuvosto ei kyennyt saavuttamaan yksimielisyyttä sukupuolten tasa-arvoa ja seksuaalivähemmistöjen tasa-arvoa koskevista päätelmäluonnoksista.

Puheenjohtaja totesi, että päätelmäluonnokset oli tarkoitus hyväksyä yhtenä pakettina. Hän muistutti tasa-arvon olevan EU:n perusarvo ja EU:n olevan tasa-arvon esimerkki maailmassa. Sukupuolten tasa-arvon keskeisinä haasteina hän korosti naisten taloudellisen itsenäisyyden edistämistä, palkkakysymyksiä sekä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Hän korosti EU:n roolia Istanbulin sopimuksen ratifioinnissa sekä peräänkuulutti komissiolta tasa-arvostrategista tiedonantoa.

Seksuaalivähemmistöjen osalta puheenjohtaja piti tärkeänä EU-tasolla sovittujen toimien edistämistä. Hän korosti suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden sekä julkisen tiedostamisen olevan tärkeitä lähtökohtia asiassa.
Komissio piti päätelmien hyväksymistä voimakkaana poliittisena viestinä. Se kertoi edistävänsä määrätietoisesti toimiaan sukupuolten tasa-arvon ja seksuaalivähemmistöjen aseman edistämiseksi.

Lähes kaikki jäsenvaltiot olivat valmiita hyväksymään molemmat päätelmäluonnokset. Seksuaalivähemmistöjä koskeviin päätelmäluonnoksiin oli tehty kokouksen aikana pieniä muutoksia, joissa korostettiin mm. jäsenvaltioiden erilaisuuden kunnioittamista teeman suhteen. Näin pyrittiin saavuttamaan kompromissi poliittisesti herkästä teemasta.

Yksi jäsenvaltio ei kuitenkaan kyennyt hyväksymään seksuaalivähemmistöjä koskevia päätelmiä. Näin ollen puheenjohtaja lupasi jatkaa kompromissin etsintää tavoitteena paketin hyväksyminen neuvostossa 16.6..

Jäsenvaltioiden enemmistö, FI mukaan lukien, pahoitteli sitä, että neuvosto ei kyennyt hyväksymään historiallisia päätelmäluonnoksiaan, ja ilmaisi voimakkaan tukensa puheenjohtajan pyrkimyksille.

Muut asiat

11. a) Lainsäädäntöasiat

Puheenjohtaja tiedotti, että päätös pimeänä tehtävän työn vastaisen foorumin perustamisesta on saatu lopullisesti hyväksyttyä. Myös asetus eurooppalaisten työnvälityspalvelujen verkostosta (EURES-asetus) on saatu viimeisteltyä.

b) Muut asiat:

i) Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari

Komissio kertoi aikeestaan antaa 8.3. tiedonanto sosiaalisten oikeuksien pilarista. Tiedonanto käynnistää laajan konsultaation, joka jatkuu vuoden loppuun saakka. Komission pyrkimyksenä on tukea aloitteen myötä Euroopan sosiaalisen mallin säilyttämistä ja päivittämistä nopeasti muuttuvassa maailmassa. Lähtökohtana on talouskasvun ja sosiaalisen suojelun tiivis yhteisyys. Ideana on aluksi tukea sosiaalisten kysymysten yhdenmukaistamista euroalueella. Komissio linjaa pilarin kehittämistä tarkemmin konsultaation jälkeen keväällä 2017.

ii) ESR:n/nuorisotyöllisyysaloitteen täytäntöönpanon tilanne

Komission tiedonantoa ei ehditty antamaan.

iii) Energiaunioni – työllisyys ja sosiaalinen ulottuvuus

Komissio tiedotti, että energiaunionin toteuttaminen johtaa huomattaviin rakenteellisiin muutoksiin työmarkkinoilla. Unioni luo oletettavasti jopa miljoonia uusia työpaikkoja Eurooppaan. Komissio peräänkuulutti tilanteen huomioonottamista ammatillisen koulutuksen järjestelyissä. Samoin se piti tärkeänä työmarkkinajärjestöjen sitouttamista hankkeeseen. Sosiaalipoliittisena huolenaiheena komissio piri energiaköyhyyttä, jonka piiriin kuuluu sen mukaan 10 %:a EU-kansalaisista. Se peräänkuulutti asian näkyvyyttä sosiaalipolitiikan agendalla.

c) Naisiin kohdistuva väkivalta – Istanbulin yleissopimus

Komissio kertoi aikeestaan tehdä ehdotukset EU:n liittymisestä Istanbulin sopimukseen, EU:n toimivaltoihin kuuluvien kysymysten osalta. Se korosti, että EU-lainsäädäntö kattaa jo sopimuksen sisältyviä asioita erityisesti uhrien suojelun, syrjimättömyyden ja pakolaisten osalta.

d) Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean työohjelmat 2016

Komiteoiden puheenjohtajat kertoivat komiteoiden keskittyvän tiiviisti vastuualojensa ajankohtaisten asioiden tarkasteluun. Molempia komiteoita työllistää alkuvuonna erityisesti osallistuminen ohjausjakson ja maakohtaisten suositusten käsittelyyn.

Suomen edustajat

Marianne Huusko-Lamponen, EUE
Antero Kiviniemi, EUE
Riikka-Maria Turkia, EUE
Liisa Heinonen, TEM
Ville Korhonen, STM
Johanna Hulkko, VNK

Asiakirjat

Mainittu asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat	nuoret, sosiaalipolitiikka, tasa-arvo, työllisyys, työllisyys- sosiaalipolitiikka- terveys- ja kuluttaja-asiat -neuvosto, työvoiman vapaa liikkuvuus
Hoitaa	**OKM, OM, STM, TEM**
Tiedoksi	ALR, EUE, SM, UM, VM, VNK, YM